

rastavo, katero je priredila kmetijska družba na Dunaji pod svoje posebno pokroviteljstvo. Prepričan sem, da razstava dokaže veliki napredek kmetijstva v zadnjih desetletjih. Uspehi te razstave naj pa bodo tudi izpodbudek za bodoča dela in napore. S to željo otvarjam kmetijsko in gozdarsko razstavo."

Zbrano odlično občinstvo pozdravilo je ta odgovor z burnim odobravanjem. Presv. cesar je na to nagovoril nekatere odlične osebe ter člane razstavnega odbora ter si potem ogledal razstavo. Najprvo je šel v ogrski oddelek, potem pa si je ogledal francoski, laški in švedski paviljon in vzlic mrzlemu in deževnemu vremenu obiskal še paviljon sladornega ter domačega obrta. V kranjskem oddelku za domači obrt počastil je z nagovorom presv. cesar našega predsednika gosp. cesarskega svetnika Ivana Murnika ter se zlasti zanimal za sitarski obrt.

O razstavi sami bomo še večkrat in to natančno pisali, kajti toliko je zanimiva, da moramo nekoliko o njej poročati tudi onim našim bralcem, ki si je ne morejo ogledati. Zelo pa priporočamo vsakemu, ki le količkaj vzmore potovati na Dunaj, naj gre sedaj, ker videl bode velezanimive in poučne reči. O potovanju na Dunaj hočemo pozneje podati nekatera razjasnila, ter le še omenjamo, da traja razstava do 15. oktobra.

Ne moremo si pa kaj, da ne bi uže o tem listu omenjali kranjskega oddelka v tej izložbi. Vsled velikodušne podpore vis. deželnega zbora in našega mecena č. gosp. Gorupa na Reki, vzmogla je naša družba postaviti poseben paviljon ter se tako odlično udeležiti te velikanske razstave. Paviljon stoji na jako priličnem mestu, in mora mimo njega vsak, ki se pripelje s konjsko železnico v razstavo. Paviljona samega ne bomo popisovali, ker i tako priobčimo kmalu njegovo podobo, omenjamo le, kaj je v njem razstavljeno in kedo je razstavil. Kmetijska družba sama je priredila zbirko semen od kranjskih žit, sočivja itd. Dalje je družba razstavila knjige iz svoje zaloge, modele, izdelke podkovske šole, slike kmetijskih stavb na Kranjskem itd. Po oficijalno razvrščenih skupinah so dalje v našem paviljonu razstavili bratje Koslerjevi pivo. P. Majdič v Mengiši mlinarske izdelke, Fran Kotnik na Vrdu parkete, grof Kotulinski gozdne pridelke, A. Malli v Beli Peči lesno robo, M. Pakič v Ljubljani in M. Pakič v Ribnici suho robo, Iv. Kosler v Ljubljani strgarske in šotne izdelke pa šoto, E. Stampfl v Ljubljani finejšo suho robo, grof Lanthierijevo oskrbništvo razna vina, M. Ambrožič v Mojstrani čebelarsko orodje in umetelno satovje, dr. Ig. Namorš na Jesenicah n/S. posušeno sadje, R. pl. Obrazcay sadno žganje, A. Druškovič v Ljubljani kranjsko kmetijsko orodje, A. Samassa v Ljubljani stroje za vinarstvo in sadjarstvo, Pr. Hudovernik v Ljubljani izdelke sitarskega domačega obrta, C. Lapaine v Idriji izdelke čipkarskega domačega obrta, Ant. Krisper v Ljubljani izdelke domačega obrta (slamnike, ščeti, glavnike, česala itd.), M. Pirc v Kranji izdelke tkalskega domačega obrta,

Fr. Ks. Souvan domače sukno, kmetijska šola v Grmu podobne in načrte, V. Ribnikar v Dol. Logatci plastičen načrt šolskega vrta v Dol. Logatci ter izdelke učencev iz šole za deška ročna dela, P. Radics v Ljubljani pregled za zgodovino kmetijstva na Kranjskem važnih dogodkov.

V eni prihodnjih številkih hočemo pričeti popisovati razstavo samo.

Kdaj naj se kobile rabijo za plemo?

V desetem poročilu saksonskim konjerejcem daje deželni konjar Graf Münster saksonskim konjerejcem sledeča navodila, katera sporočamo čitateljem svojim, ker jim utegnejo koristiti.

Iz podrobnih seznamov, katere vodi deželni konjarski urad o plemenitvi kobil, da se konštatovati, da je odstotek žrebet tem ugodnejši, čim pravilneje se kobile rabijo za plemo. Tako kaže seznam, da je 1878. l. izmed nežrebic, ki so se prignale k žrebcu, le 34% jih imelo žrebete, dočim je izmed 482 žrebic imelo jih žrebete 50%. Leta 1888 je pa 39% nežrebic in izmed 758 žrebic 53% jih imelo žrebete. Povprečni odstotek je bil 1878. leta 37% (1877. leta celo samo 31%) in 1889. leta se je že povečal na 47%, najbolj zaradi tega, ker so se pravilneje rabile kobile za plemo. Če se v Oldenburgu govori o 80%, čisto je naravno, ker ondi skoro ni kobile, ki bi se od tretjega leta redno ne rabila za plemo.

To seveda pri nas ni toliko mogoče, ker se redko kedaj kaka kobila rabi samo za plemo, a vsekakor bi se našlo več gospodarjev, ki bi se držali rednega plemenjenja, ter bi jelo pojemati tako imenovano divje plemenjenje. Zaradi tega bomo morali biti zadovoljni z manjšim odstotkom žrebet. Toda treba bode delati na to, da ne bomo tolikrat zastonj puščali žrebcev. To se bode pa doseglo, če bodo gospodarji sami bolje vedeli, kaj pospešuje ali ovira odploditev. Našli bodo, da se skoro vse triletne kobile neki čas gonijo. Če je kobila telesno čvrsta, tako da je že za lahko vožnjo, in če je sploh taka, kakeršna mora biti dobra plemenska kobila, kaže jo vsekakor gnati k žrebcu. Štiriletna bo že imela žrebe, kateremu se bode kmalu videlo, če je vsa taka, kakeršna mora biti dobra plemenska kobila. Če je prvo žrebe tudi slabo, vedeti treba, da bi najbrž tudi bilo slabo, ako bi jo bili pozneje gnali k žrebcu. Navadno bode dobra plemenska kobila taka kobila, katera ima vselej dosti mleka, in gotovo odgoji lepša žrebete, nego če ima v dvanajstem letu prvo žrebe.

Kaj vse zahtevajo mnogi konjerejci od svojih kobil, kar se ne strinja s naravo! Le malo kobil rabijo mladih za plemo in še manj gledajo na to, če so dobre, in pa na to, kdaj je pravi čas gnati kobilo k žrebcu. Naravna posledica je, da ne dosežemo povoljnih uspehov. Ko bi pri ovčarstvu in govedarstvu tako površno ravnali, ti

dve stroki gospodarstva bi se niti ne ohranili. Konjerejci zvrčajo krivdo na žrebca, če pri nas le s težavo dosežejo 40%, žrebet, dočim jih je v Oldenburgu po 80%, seveda lažje je krivdo zvrčati na žrebca, nogo pa sam na vse potrebno gledati. Še celo, kadar kobila zvrže, mislijo, da je kriv plemenski žrebec.

Računati mora znati kmetovalec. Kako pa more bolje ukoristiti mlado kobilo, ki uže tako ni še za vsako delo, nego da od nje izredi žrebe, naj bode že tri ali štiri leta stara, to je vse enako.

Če sem svetoval, naj se gonijo k žrebcu triletne kobile, velja to le za one konjerejce, ki umejo žrebca tako rediti, da se normalno razvijajo, in vedo, kaka mora biti dobra plemenska kobila. Če se gonijo k žrebcu triletne kobile, ki se niso še dovolj razvile ter so pre-slabe in prelahke, bodo le trpele, če se ubrejijo, posebno pa če se rabijo za pretežka dela.

Torej je tudi tukaj najbolj do tega, da se vsa stvar prav presodi in zvrši, čemur se konjerejec mora priučiti.

Koristi od zgodnje porabe za pleme in za delo je mogoče imeti le, če kobile pametno vzrejamo in za nje dobro skrbimo, drugače je gotova škoda. Te vrstice naj nikogar ne zavedejo, da bi napačno delal, in nihče naj danih navodov napak ne umeje.

Razne reči.

* Kako skrbimo za perutnino po zimi, od tega je mnogo zavisno, kako bo uspevala po leti. Če mora perutnina po zimi prezebat ali pa prebivati po temnih, mrzlih in nesnažnih hlevih, trpi toliko, da se težko po leti opomore. Tudi se mora po zimi perutnini dajati več in boljše hrane. Kakor družim živalim, mora se tudi perutnini skrbeti za dobro pitno vodo, ker žeja živali ravno tako muči, kakor glad. Ko bi kokošim zmrznili grebeni in noge, naj se zmrzli deli drgnejo s snegom ali pa z njim obložijo. Potem naj se izpirajo z galunovo raztopino (1 gram na 30 gramov vode.) Nazadnje naj se zelo utrije z vazelinom ali laškim oljem. Ozeblina na nogah se tudi najprej s snegom ali mrzlo vodo drgnejo, potem pa dobro namazejo z raztopino peklenskega kamena (1 : 20 do 30), ali se pa otekli deli drgnejo z malo zmččenim rogom peklenskega kamena.

* Da poljsko orodje ne zrjavi, prevleče se s špehom in smolo. 3 dele špeha in 1 del smole se vkupe stopi, in orodje prevleče s to zmesjo s četjo ali cunjjo. Na ta način se obvaruje vsako železno ali jekleno orodje.

* Kako preženemo živini uši? Mnoga sredstva, ki se priporočajo za preganjanje uši, niso brez nevarnosti, posebno ona ne, v katerih je živo srebro. Popolnoma neškodljivo in poleg tega še po ceni je umivanje z vodo, v kateri se je kuhal krompir. Pravije, da pomaga, če živinče le edenkrat umijemo s krompirjevo, vendar jo je bolje večkrat, da pogine tudi zalega. Tudi proti kra-

stam neki pomaga ta pripomoček. Solanin, ki je v krompirji in preide v vodo, baje tako zelo vpliva.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 110. Posestnik v tukajšnji občini ima junčka, ki mu je uže skoraj štiri tedne otekel jezik ter se ves ta čas tudi slini. Kaj je temu vzrok in kako se da to odpraviti? (J. N. na D.)

Odgovor: Otekli jezik in slinjenje oboje očitno kaže da bolezen izvira od pokvarjenega sena. Plesnivo in zaduhlo ter slabo zhranjeno seno provzroči opisano bolezen. Treba le krmo menjati, kar je zlasti sedaj lahko, in bolezen preide sama od sebe. Berite članek o plesnivi krmi v 21. št. letčšnjih „Novic“ na strani 162.

Vprašanje 111. Tu na Dolenjskem blizu Toplice imamo veliko malovrednih košenic. Po njih raste le resa, mah, mleček in nekaj druge malovredne mrve. Zemlja je nerodovitna. Radi bi popravili te košenice. Katere trave naj li sejemo, kje bi jih najceneje dobili in kedaj naj jih sejemo? Kraji so hribovski in kameniti. (J. S. v K.)

Odgovor: Ni je tako slabe zemlje, da bi se ne dala zboljšati, in prav je, ako se tudi po vaših krajih vzdramite ter izkušate svoja zemljišča izboljšati. Zemlja vaših košenic morda ni tako slaba, ali vsaj ni bila, kakor vi menite, le slabo gospodarstvo jo je naredilo slabo in jo še vedno dela slabšo. Ako svoje njive slabo obdelate in še slabše pognojite, veste sami, da vam ne bodo kaj prida rodile. Takisto je pa tudi s košenicami. Vse gospodarstvo po teh košenicah obstoji v tem, da borno travo enkrat pokosite in, če še kaj ostane, pa do čistega popasete. Kakor žito na polji ne more iz ničesar vzrasti, ampak potrebuje gnoja, tako je tudi s travo. Na stotine let kose in pasejo po takih košenicah, da bi pa zemlji kedaj kaj vrnil, na to pa nihče ne misli. Pričnite košenice primerno obdelovati, in kmalu se vam bode obilo poplačal vaš trud. Res je, da to ni mogoče nagloma, ali v nekoliko letih lahko veliko dosežete. Najprvo odpravite kolikor mogoče kamenje. Za vzgled vam bodi pridni Kraševac. Vse kamenje, ki se da dvigniti, znosite na kupe ali pa naredite iz njega suhe zidove, ki so obenem najboljši plotovi. Malovredno grmičevje posekajte ter požgite, pepel pa skrbno potresite po rušinah. Če je svet primeren, prevlecite križem prav dobro košenico z brano, če pa to ni mogoče, zvršite to delo z železnimi grabljami. Tudi pognojiti morate košenice, brez gnoja bode vse delo zastoj. Gnoj vam seveda še za njive primanjkuje, kje ga torej vzeti za košenice? Le malo pridnosti, pa ga doboste. Delajte mešanec ali kompost, t. j. zbirajte prav pridno vse odpadke, smeti, pepel, apno itd., strgajte blato s cest in polivajte to šaro z gnojnico, tako narejene kupe večkrat premečite; in dobili boste toliko izvrstnega gnoja, da se boste sami čudili, koliko ste prej zametali. Pazite na svojem gno-